

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oy Teboil Ab jakaa valtioneuvoston näkemyksen CO₂-päästöjen vähentämisen ja ilmastonmuutoksen hidastamisen tarpeesta. Suomen toiseksi suurimpana öljy-yhtiönä haluaisimme kiinnittää valtiovallan huomion seuraaviin seikkoihin Fossiilittoman liikenteen tiekartasta tehdyssä Valtioneuvoston periaatepäätöksessä:

- Huoltoasemayrittäjien omaisuuden suoja ja tasa-arvoiseen kohtelu
- Toiminnanharjoittajien mahdollisuus toteuttaa lakisääteisiä velvoitteitaan biopolttoaineiden kohdalla
- Kilpailukyvyille, elinkeinoelämälle ja kansantaloudelle koituvien vaikutusten arviointi
- Suomalaisen yritysten kilpailukyky

Alkuun toteamme, että tiekartan ajoitus on erinomainen, koska Suomen EU-elvytysrahoitusmekanismi Kestävän kasvun ohjelma mahdollistaa useiden fossiilittomaan liikenteeseen kohdistuvien toimenpiteiden tukemisen. Toimenpiteille esitetty aikataulu on kuitenkin haasteellinen, etenkin kun kolmannen vaiheen toimenpiteiden on tarkoitus perustua ensimmäisen vaiheen toimenpiteiden vaikutusten arvioinnille. Ensimmäisen vaiheen toimenpiteistä suurin osa edellyttää uutta lainsäädäntöä, jota ei kaikkea mahdollisesti edes ehditä saattaa voimaan vuoden 2021 aikana, mutta silti kolmannen vaiheen toimenpiteiden käyttöönotosta halutaan päättää jo syksyllä 2021, kun ensimmäisen vaiheen toimenpiteiden vaikutukset on arvioitu. Toivomme, että valtioneuvosto toteuttaa tiekartassaan antamansa lupauksen vaikutusten arvioinnista ja tekee sen puolueettomasti, tutkittuun tietoon ja tosiasioihin perustuen ja ottaa vaikutusten arvioinnissaan huomioon vaikutukset myös elinkeinoelämään ja kilpailukykyyn. Erityisesti erittäin innovatiivisten

uusien ratkaisujen, kuten kolmanteen vaiheeseen esitettyjen kotimaisen päästökauppajärjestelmän ja ajoneuvokilometreihin perustuvan liikenneveromallin vaikutukset kilpailukykyyn ja kansantalouteen on syytä selvittää huolellisesti. Myös liikenteen verotuloilla on suuri merkitys kansantalouteen, ja siksi voisikin olla tarkoituksenmukaista odottaa valtiovarainministeriön liikenteen verotusta pohtivan työryhmän esitystä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen taustalla on tavoite liikenteen päästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä ja kokonaan fossiilittomasta liikenteestä vuoteen 2050 mennessä. Tähän siirtymään ehdotetaan periaatepäätöksessä päästävaksi useilla eri tukimekanismeilla; esimerkiksi kaasu- ja sähköautojen hankinta- ja konversiotuilla sekä romutuspalkkioilla. Valtiovalta näkee siis porkkanan tehokkaampana kuin kepin, eikä kompensoitaville kustannuksille ole myöskään asetettu rajoja.

Kuitenkin eräänä toimenpiteenä esitetään ”huoltoasemaketjuille suunnattu, sähköautojen lautaspisteitä koskeva velvoite.” Tämä velvoite sekä poikkeaa muuten tukiin ja kannustimiin perustuvasta linjasta että kohdistuu hämmäntävästi bensiiniasemiin. Pyytäisimmekin kohteliaasti arvioimaan vielä tämän toimenpiteen kohdetta ja luonnetta, sekä ennen kaikkea huoltoasemayrittäjien tasavertaisen kohtelun toteutumista ja heidän omaisuudensuojansa toteutumista. Perustelemme pyyntöämme seuraavasti:

Huoltoasemat eli bensiiniasemat jakelevat bensiiniä, dieseliä ja uusiutuvia polttoaineita polttomootoriautoille. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä halutaan kuitenkin selvittää mahdollisuus velvoittaa niitä jakelemaan sähköä sähköautoille. Bensiiniasemayrittäjien näkökulmasta velvoite ei ole aukoton; yhtä hyvin tämä velvoite voitaisiin kai langettaa muillekin toimijoille kuten vähittäistavarakaupalle tai ravintoloille. Silti velvoite sähköautojen latauspisteiden järjestämiseen on nyt kohdistumassa, ilman erityistä perustetta, yksityisiin yrityksiin, jotka eivät harjoita kyseistä liiketoimintaa. Velvoitteen aiheuttama kustannus on riippuvainen ko. huoltoaseman olemassaolevasta sähköjärjestelmästä, mutta se voi laitteineen ja muutostöineen olla jopa 100.000€ asemaa kohden. Monen yrittäjän yritysraenne ei kestä tällaista investointia. Siksi tällaisen kustannuksen säilyttäminen yksityisyrittäjälle, jonka liiketoiminnan vuosikate on yleensä tätä investointia huomattavasti pienempi, tuntuu hivenen kohtuuttomalta.

Teboil-ketjuun kuuluu 103 huoltoasemaa, joista 100 on kauppiasvetoisia eli liiketoimintaa harjoittaa yksityisyrittäjä omalla yritysriskillään. Huoltoasemayrittäjien puolesta pyydämme, että tämän Fossiilittoman liikenteen tiekartassa ehdotetun toimenpiteen seuraukset elinkeinovapaudelle ja omaisuudensuojalle selvitetään perusteellisesti. Katsomme, että yrittäjillä on oikeus saada perustelut sille, miksi juuri huoltoasemayrittäjien tulisi kantaa taloudellinen vastuu sähköautoilun mahdollistamisesta, tekemällä suoria investointeja jotka eivät ole tuomassa heille tuloja. Tässä arvioinnissa pyydämme lisäksi ottamaan huomioon, että tämän velvoitteen toteuttaminen aiheuttaisi yrittäjille kohtuuttoman taloudellisen taakan, jonka myötä monen yrityksen kannattavuus romahtaisi. Koska liiketoiminnan tulee jo osakeyhtiölain lähtökohdista olla kannattavaa, ja koska huoltoasemaliiketoiminnan kannattavuus on haaste erityisesti maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla, näiden alueiden polttoaineiden saatavuus myös kärsisi tästä ratkaisusta.

Fossiilittoman liikenteen tiekartta rakentuu muilta osin kannustimille ja tuille. Huoltoasemayrittäjiin rangaistusluonteisena kohdistuva velvollisuus poikkeaa myös tästä linjasta. Johdonmukaisuuden vuoksi Oy Teboil Ab esittääkin, että myös tämän toimenpiteen osalta mekanismina olisi kannustin. Mikäli valmistelun tuloksena kyetään esittämään tälle veloitteelle aukottomat perusteet, jotka ottavat huomioon huoltoasemayrittäjien elinkeinonvapauden, omaisuuden suojan ja tasavertaisen kohtelun suhteessa muiden elinkeinojen harjoittajiin, tulee nämä kustannukset korvata yrittäjille täysmääräisesti. Oy Teboil Ab pyytää kohteliaasti valtiovaltalta huoltoasemayrittäjille tasavertaista kohtelua suhteessa muihin yrittäjiin ja kansalaisiin.

Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteissä esitetään, että uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitetta nostetaan 34 prosenttiin ja että sähköpolttoaineet sisällytetään jakeluelvoitteeseen. Oy Teboil Ab suhtautuu myönteisesti jakeluelvoitteen laajentamiseen ja teknologianeutraaliuteen. Ajoitus on myös sikäli erinomainen, että eduskunnan käsittelyssä olevassa EU:n elvytysrahaston mekanismeissa Kestävän kasvun ohjelmassa mainitaan mm. vety tulevaisuuden polttoaineena.

Samalla on syytä tuoda tietoisuuteen se, että uusiutuvia polttoaineita ei ole nykyisillä resursseilla käytettävissä läheskään niin paljon kuin niille on kysyntää. Esimerkiksi Valtioneuvoston kanslian selvityksessä ”Biopolttoaineiden kustannustehokkaat toteutuspolut vuoteen 2030” arvioidaan kehittyneiden biopolttoaineiden kokonaiskapasiteetin olevan vuonna 2025 4,8 Mtoe vuodessa. Samassa selvityksessä todetaan myös, että varovaisestikin arvioiden kehittyneiden biopolttoaineiden kysyntä voisi olla vuonna 2030 jopa 15 – 20 Mtoe tasolla vuonna 2030. Kysynnän ja tarjonnan välillä on siten huomattava ero - uusiutuvaa polttoainetta ei yksinkertaisesti tuoteta riittävästi.

Koska valtio on asettamassa jakelijoille huomattavan jakeluelvoitteen, valtion tulisikin harkita tukimuotoja uusiutuvien polttoaineiden laajempaan, kysyntään vastaavaan tarjontaan. Tämä tuntuisi myös johdonmukaiselta siinä valossa, että jakelu on yritysten lakisääteinen velvollisuus, jonka täyttäminen on jo nyt huonon saatavuuden vuoksi vaikeaa ja tulevaisuudessa yhä vaikeampaa.

Oy Teboil Ab ehdottaakin siksi kohteliaasti, että valtio harkitsisi valmisteveron palautusjärjestelmää, jossa Suomessa tuotettujen uusiutuvien polttoaineiden valmistaja saisi valmisteveron palautuksen saman konsernin ulkopuolelle Suomeen toimitettujen uusiutuvien polttoaineiden perusteella. Oy Teboil Ab:n tavoitteena olisi siirtää kyseinen polttoaineen valmistajalle myönnettävä palautus, kun se sisältyy kokonaisuudessaan uusiutuvien polttonesteiden hankintahintaan Oy Teboil Ab:lle, kokonaisuudessaan suomalaisen veronmaksajan eduksi.

Suomi on asettanut muita EU-maita kunnianhimoisemman tavoitteen biopolttoaineille. Uusiutuvien polttoaineiden tarjonnan kannalta olisi myös tärkeää tukea kaikin keinoin sellaisten tuotantolaitosten sijoittumista Suomeen, jotka mahdollistavat biopolttoaineiden jakelun. Tähän tarjoaa mahdollisuuksia myös EU:n elvytysväline Kestävän kasvun ohjelma, joka asettaa vihreän

siirtymän ja hiilineutraaliuden yhdeksi tärkeimmistä tavoitteista ja tarjoaa taloudellista tukea näiden hankkeiden toteuttamiseen.

Oy Teboil Ab muistuttaa, että Euroopan Unioni on yhteinen sisämarkkina, jossa eritasoinen sääntely eri maissa asettaa yritykset eriarvoiseen kilpailutilanteeseen. Kuljetusalalla on kansainvälistä kilpailua, ja elinkeinoelämän näkökulmasta suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn turvaaminen on tarkoituksenmukaista. Suomessa on pitkien välimatkojen vuoksi eurooppalaisittain korkeat kuljetuskustannukset jo nyt, ja kaikki kustannusten nousu siirtyy suoraan yrittäjille. Kun biopolttoaineen kustannus on huomattavasti korkeampi, se nostaa teollisuuden kustannuksia ja logistiikkayritysten kustannuksia.

Ei liene tarkoituksenmukaista, että Suomen asettamien kireiden päästötavoitteiden vuoksi ulkomaiset kuljetusyrittäjät pääsevät hyödyntämään syntynyttä markkinarakoa ja kilpailemaan hinnoilla. Esitämme siksi, että EU-sääntelyä huomattavasti korkeamman biopolttoaineen jakeluvuorituksen vaikutusarvioinneissa kiinnitetään huomiota sekä saatavuuteen, yritysten käytännön mahdollisuuksiin täyttää tämä lakisääteinen velvoite, ja velvoitteen vaikutuksiin yritysten kilpailukyvyille ja kuljetusten yleiselle kustannustasolle. Kuten tunnettua, liikenteen päästöt eivät tunne valtakunnan rajoja. Ei liene lainsäätäjän tavoite, että kireämmällä sääntelyllä synnytetään käytännössä kilpailuetua matalamman sääntelytason maihin rekisteröidyille yrityksille.

Koska fossiilittoman liikenteen tiekartalla on merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen ja elinkeinoelämään, Oy Teboil Ab toivoo lisäksi, että nämä vaikutukset arvioidaan huolellisesti. Liiketoiminnanä Oy Teboil Ab toivoo, että uutta sääntelyä synnyttäessään valtiovalta antaa yrityksille mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan, jotta liiketoiminnan äkillisestä sopeuttamisesta ei aiheudu kohtuuttomia taloudellisia ja sosiaalisia menetyksiä esimerkiksi huoltoasemakauppiaille, jotka ovat pienyrittäjiä ja usein myös perheyrittäjiä. Teboil toivoo myös, että toimenpiteiden vaikutusarvioinnissa otetaan huomioon EU-tason ylittävän sääntelyn vaikutus suomalaisten yritysten kilpailukykyyn ja että lopputuloksena on myös taloudellisesti kestävä yhteiskuntajärjestelmä.

Mäkelä Anna

Oy Teboil Ab - Yhteiskuntasuhteet